

Obstacles to Marriage from the Students' Perspective: A Phenomenological Study on Youth

Shahrooz Nemati¹ , Elaheh Mahmoudi²

1. Department of Education, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

2. PhD Student, Department of Education, Faculty of Education and Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Corresponding Author: Shahrooz Nemati

E-mail: sh.nemati@tabrizu.ac.ir

Received: 11 August 2024

Revised: 09 November 2024

Accepted: 13 November 2024

Published: 21 May 2026

Citation: Nemati, S., & Mahmoudi, E. (2026). Obstacles to Marriage from the Students' Perspective: A Phenomenological Study on Youth. *Journal of Modern Psychological Researches*, 21(81), 27-34. DOI: [10.22034/jmpr.2024.62921.6331](https://doi.org/10.22034/jmpr.2024.62921.6331)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Students represent a critical demographic navigating significant academic, social, and emotional transitions concurrent with the developmental stage of emerging adulthood. During this phase, individuals intensely experience romantic relationships, which serve as a vital foundation for learning about intimacy and partner compatibility. Defined as "voluntary, ongoing, mutually affirmed interactions," these relationships are characterized by profound emotional intensity and erotic attachment. According to Havighurst's developmental task theory, romantic involvement emerges during adolescence and evolves into a prominent milestone in adulthood. While successful romantic relationships foster emotional attachment, positive self-concept, and overall well-being, they can also entail adverse consequences, such as internalizing symptoms, violence, and diminished psychosocial functioning (Meier & Allen, 2008).

Marriage constitutes a pivotal social institution wherein partners commit to a socially sanctioned union, profoundly impacting personal growth and fulfillment (Meera, 2020; Ersanlı & Kalkan, 2008). Within Islamic jurisprudence, marriage is a foundational contract for family formation, described in the Quran as a "firm covenant" designed to instill tranquility, love, and mercy between spouses. Jurisprudential discourse frequently debates whether the transactional (worldly) or devotional (worship-oriented) dimension of marriage takes precedence; some scholars view it primarily as a legitimate avenue for fulfilling worldly desires, while others elevate it to an act of worship that facilitates familial responsibility (Erkoc Baydar, 2023). Irrespective of this debate, the religious and cultural emphasis on marriage remains profound.

Despite its recognized significance, the progression from romantic involvement to marriage is declining

among contemporary youth (Liu et al, 2023). While successful marital unions enhance psychological and physical health—including elevated self-esteem, security, life satisfaction, and the attainment of personal goals (Calderon et al, 2022)—intimate relationships can simultaneously generate negative outcomes (Hoffman et al, 2023). Various relational and personal risk factors, such as low socioeconomic status, lack of authenticity, or the presence of violence, severely undermine these benefits (Dodell-Feder et al, 2016). Furthermore, the decision to marry is complicated by shifting social norms, economic conditions, stressful life events, modern communication styles, and personality traits (Johnston et al, 2020; Yuan et al, 2022). Gender-specific dynamics also play a crucial role; for instance, economic instability and unemployment remain primary barriers to marriage for men. Additionally, individuals' attitudinal frameworks—encompassing their emotional biases, predispositions, and fears—fundamentally shape their marital decisions, either constructively or destructively.

Currently, the influence of established traditions and values is waning under the pressure of global socio-cultural transformations, profoundly affecting youth's moral development and their perceptions of marriage and family (Ljubinković, 2014). This paradigm shift necessitates a rigorous examination of university students' attitudes toward marriage. Disregarding these evolving value systems may engender substantial societal challenges. Given that romantic development does not occur in a social vacuum, and those supportive social contexts providing emotional understanding are vital (Ljubinković, 2014), identifying the specific barriers and determinants perceived by students is crucial. Therefore, the present study explores the factors and obstacles related to marriage from the students' perspective. Theoretically, these findings will contribute to the refinement of socio-psychological frameworks within this domain; practically, they will provide evidence-based guidance for counselors, policymakers, and social planners.

Method

This study employed a qualitative descriptive phenomenological design to explore barriers to marriage among students at the University of Tabriz in 2024. Through purposive sampling, semi-structured interviews (40–53 minutes) were conducted with 22 unmarried students (14 females, 8 males; aged 22–29). Theoretical saturation was reached after the 19th interview, with the

final three interviews serving for confirmation, concluding at participant 22. Inclusion criteria were enrollment at the University of Tabriz and voluntary participation; the exclusion criterion was being married. Participants were assured of confidentiality, absence of psychological harm, and the right to withdraw. Data were collected via the central question, "What are the barriers to marriage from your perspective?" and analyzed using Colaizzi's method, which involves extracting significant statements, formulating meanings, and clustering themes. Trustworthiness was ensured through researcher triangulation and by applying Guba and Lincoln's evaluation criteria: credibility, transferability, dependability, and confirmability.

Results

Analysis of the interviews using Colaizzi's method revealed that barriers to marriage, recognized as a significant developmental phenomenon, comprise five main themes and twenty-four sub-themes. In response to the semi-structured question regarding marriage barriers, students' perspectives were categorized as follows:

1. Economic Barriers: Including inflation and economic volatility (Participants 6, 8), the need for financial independence (5, 7), securing a reputable job (10, 2), desiring an affluent lifestyle (19), and requiring a middle-to-upper income (1).
2. Socio-Cultural Factors: Encompassing exposure to familial divorces (4, 15, 14), independent lifestyle preferences (12, 20), family issues (10), shifts in marriage patterns from traditional to modern (4, 16), avoidance of early marriage (11), peer influence (5), shared beliefs (8), and holding religious convictions (2).
3. Psychological Factors: Comprising gamophobia (fear of marriage) stemming from family trauma (17), unsuccessful past emotional experiences (22), personality traits such as perfectionism, ambition, and low self-esteem (18, 5), the need for personality compatibility (19), psychological burnout from relationship-building efforts (7), and a lack of individual and shared life skills (16).
4. Physical Characteristics: Involving age gap constraints (9), physical appearance preferences (21), and requirements for physical health (2).
5. Educational Factors: Comprising the demanding nature of student life (20) and the pursuit of continued academic progress, often reinforced by family priorities (5).

Ultimately, the findings demonstrate that university students face multidimensional barriers to marriage. Participant narratives indicate that economic volatility, shifting socio-cultural paradigms, psychological burnout, specific physical expectations, and academic priorities collectively impede marital formation.

Discussion

This study aimed to investigate the barriers to marriage among students. The analysis reveals that economic, socio-cultural, psychological, physical, and educational factors sequentially impede marriage, aligning with previous literature (Swati, 2023; Begi, 1402; Torabi & Qahfarokhi, 1400; Hosseini et al., 1398; Torabi et al., 2012; Fahdilah et al., 2019; Su Kang, 2021; Aqboa & Chajor, 2023).

Economically, financial resources correlate with relationship quality and predict marital conflict (Halliday Hardie & Lucas, 2010). Youth prioritize economic capability, delaying marriage until achieving stable employment (Swati, 2023; Begi, 1402; Torabi & Qahfarokhi, 1400). Economic restructuring has increased female workforce participation, granting women financial independence and reducing marriage as a survival necessity; concurrently, youth lacking stable jobs delay marriage (Oderinde, 2013). In Iran, high unemployment and the traditional male breadwinner model exacerbate this delay (Becker, 1992; Begi, 1402). Additionally, financial inequality in relationships causes tension and power imbalances (Koçyigit Özyigit, 2017; Peetz et al., 2023).

Socio-culturally, changing value systems have shifted families from patriarchal structures to contemporary models emphasizing gender equality and relationship quality over traditional forms, without necessarily

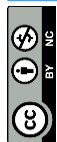
destroying the institution of marriage (Pallathadka et al., 2022; Lubinkovic, 2014). Psychologically, marriage requires maturity and readiness for responsibility (Rabenda-Nowak & Wylęty, 2022; Pallathadka et al., 2022; Koçyigit Özyigit, 2017). However, "gamophobia"—the fear of marriage and commitment—often stems from observing parental divorce and insecure attachment styles (Kandiken & Kondraki, 2024; Reis et al., 2000; Reis & Rusbult, 2004; Usai & Chajor, 2023; Bowlby, 1979; Senior, 2010). This fear can override the developmental need for intimacy (Erikson, 1982; Montgomery, 2005; Kefalas et al., 2011; Tumuti et al., 2012; Ogunleye, 2014).

Physical attractiveness significantly influences mate selection through the "halo effect," where attractive individuals are presumed to possess other positive traits (Palmer & Peterson, 2021; Spielmann et al., 2020; Walster et al., 1966). Evolutionarily, men favor physical markers of youth and fertility in partners (Meltzer et al., 2014). Educationally, academic demands and time constraints create competing priorities that delay marriage (Mullings, 2016; Stuber, 2011; Ren & Caudle, 2020). Reflexive modernization and development paradigms also alter marriage patterns; for instance, rapid development in the UAE has increased women's education and employment, challenging traditional roles and increasing the unmarried demographic (Beck et al., 1994, cited in Begi, 1401; Wang & Kassam, 2016).

Ultimately, fulfilling mutual expectations is vital for successful marriage (Celik, 2012; Kamenarac, 2006; Celik et al., 2012; Caarls & de Valk, 2018). Policymakers and universities must recognize these multidimensional barriers, implementing programs that foster emotional intelligence and relationship skills to support students in navigating marital decisions.

KEYWORDS

marriage, obstacles, youth, university students, university

فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی

journal homepage: <https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/>

موانع ازدواج از دیدگاه دانشجویان: پژوهشی پدیدارشناختی در حوزه جوانان

شهرز نوعمتی^۱، الهه محمودی^۲

۱. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران
۲. دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

نویسنده مسئول: شهرز نوعمتی

رایانامه: sh.nemati@tabrizu.ac.ir

استاددهی: نوعمتی، شهرز و محمودی، الهه (۱۴۰۵). موانع ازدواج از دیدگاه

دانشجویان: پژوهشی پدیدارشناختی در حوزه جوانان. فصلنامه پژوهش‌های نوین

روانشناختی، ۲۱(۸۱)، ۲۷-۴۳. DOI:

[10.22034/jmpr.2024.62921.6331](https://doi.org/10.22034/jmpr.2024.62921.6331)

تاریخ دریافت: ۲۱ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ بازنگری: ۱۹ آبان ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش: ۲۳ آبان ۱۴۰۳

تاریخ انتشار: ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۵

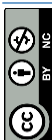
مشخصات مقاله

چکیده

کلیدواژه‌ها:

ازدواج، موانع، جوانان، دانشجویان، دانشگاه

یکی از تکالیف تحولی در دوره جوانی، ازدواج و تشکیل خانواده است. در این راستا تجربیات عاشقانه منابع مهم پیوند عاطفی هستند و به رشد یک خودپنداره مثبت و یکپارچگی اجتماعی بیشتر کمک می‌کنند. برقراری و حفظ موفقیت‌آمیز روابط عاشقانه می‌تواند پیامدهای مهمی در مراحل بعدی زندگی داشته باشد و به عنوان کمک به سلامت روانی و جسمی افراد و در نتیجه به رفاه آنها توصیف شده است. در این راستا هدف پژوهش حاضر مطالعه موانع ازدواج از دیدگاه دانشجویان بود. طرح پژوهش از نوع کیفی پدیدارشناختی بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه تبریز در سال تحصیلی ۱۴۰۳ بود که به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۲۲ نفر از این گروه از دانشجویان تا رسیدن به مرحله اشباع نظری انجام گرفت. تحلیل داده‌ها با روش کلاسی و مشخص کردن مضامین اصلی و فرعی نشان داد که موانع ازدواج، شامل ۵ مقوله اصلی عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی-فرهنگی، عوامل روان‌شناختی، ویژگی‌های جسمانی و عوامل تحصیلی است. بر پایه این یافته‌ها دانشگاه‌ها و سیاست‌گذاران باید با حمایت از دانشجویان در غلبه بر موانع، به چالش‌های موجود در روابط دانشجویی بپردازند. اجرای برنامه‌های ارتقای هوش هیجانی می‌تواند آن‌ها را برای تصمیم‌گیری آگاهانه توانمند کند، فرهنگ فراگیری و حمایت از رفاه و موفقیت دانشجو را تقویت کند.

مقدمه

دانشجویان به عنوان یک گروه مهم در حوزه های تحصیلی، اجتماعی و عاطفی محسوب می شوند که با مرحله تحولی جوانی همزمان است (آرنت^۱، ۲۰۰۰؛ پائزقالقو و همکاران^۲، ۲۰۲۰؛ ایلملیلیک و آشان توغرول^۳، ۲۰۲۴). این گروه از جامعه روابط عاشقانه را به شدت تجربه می کنند که تصور می شود در مورد موضوعاتی مانند سازگاری شرکای زندگی با یکدیگر و رضایت از رابطه، دیدگاه هایی را برای آنها به ارمان می آورد. در ادبیات مرتبط، این دوره به عنوان مرحله ظهور بزرگسالی^۴ تعریف شده است و برقراری و حفظ روابط عاشقانه در این دوره ی گذار، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. اگرچه عوامل اضطراب در زمینه ازدواج نیز یکی از مسائل مهم این دوره است (آرنت، ۲۰۰۰؛ جانتکین و کوندوراجی^۵، ۲۰۲۴).

مرحله ظهور بزرگسالی یعنی جوانی از نقطه نظر تحولی یک دوره حیاتی بویژه از نظر روابط عاطفی است. این روابط که به عنوان «تعاملات داوطلبانه مداوم مورد تایید متقابل»^۶ تعریف می شوند (لونمن و همکاران^۷، ۲۰۲۳؛ منگزن و همکاران^۸، ۲۰۲۴) برخلاف سایر روابط مانند دوستی ها، با شدت خاص، ابراز خاص محبت، و شروع در برخوردهای جنسی وابسته به عشق شهودی مشخص می شوند. این تجربیات در دوران نوجوانی مکرر هستند و در طول زمان تثبیت می شوند، که نشان دهنده زمینه مهمی برای یادگیری و آموزش برای روابط صمیمانه آینده است. در اواسط نوجوانی، اکثر پسران و دختران حداقل در یک رابطه عاشقانه درگیر شده اند و سناریویی را برای آنها فراهم می کند که با افزایش سن، صمیمیت، حمایت و اهمیت بیشتر مشخص می شود. با نزدیک شدن نوجوانان به دوران بزرگسالی، زمانی که آنها به شرکای عاشقی خود اختصاص می دهند افزایش می یابد و آنها از این روابط برای جستجوی مشارکت، امنیت عاطفی، صمیمیت و احساس عشقی که فراهم می کند، استفاده می کنند تا زمانی که به مرحله ای برسند که در مورد مسائل مربوط به تعهد طولانی مدت، مانند زندگی مشترک و ازدواج، آماده تصمیم گیری باشند. بر اساس نظریه تکلیف رشدی هاویگهرست^۹، در دوران نوجوانی، درگیری عاشقانه یک تکلیف رشدی نوظهور است که در نهایت در بزرگسالی به یک وظیفه رشدی برجسته تبدیل می شود (گومز-لوپز و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۹).

روابط و تجربیات عاشقانه منابع مهم پیوند عاطفی هستند و به رشد یک خودپنداره مثبت و یکپارچگی اجتماعی بیشتر کمک می کنند. برقراری و حفظ موفقیت آمیز روابط عاشقانه می تواند پیامدهای مهمی در مراحل بعدی زندگی داشته باشد و به عنوان کمک به سلامت روانی و جسمی افراد و در نتیجه به رفاه آنها توصیف شده است. از این منظر، روابط عاشقانه، زمانی که در طول زمان تداوم یابد، دگرگونی پیوند دلبستگی را تشکیل می دهد. کیفیت رابطه، سابقه تجربیات مشترک، احساس دلبستگی و باورهایی که از کل تجربه

ناشی می شود، همگی به عنوان تعدیل کننده رفاه شرکا شناخته شده اند. اگرچه طیف وسیعی از جنبه های ذکر شده در تحقیق، تعیین چگونگی تأثیر این روابط بر رفاه را دشوار می سازد، اما اجماع گسترده ای در ادبیات وجود دارد که عشق یکی از نقاط قوت است که بیشترین ارتباط را با خوشبختی شخصی دارد و با عزت نفس، ایمنی، رضایت از زندگی، عاطفه مثبت و دستیابی به اهداف شخصی و رابطه ای بالا مرتبط است. با این حال، روابط عاشقانه نیز با پیامدهای منفی، به ویژه در دوران نوجوانی همراه بوده است. شایان ذکر است که برخی مطالعات نشان داده اند که درگیری عاشقانه ممکن است با وجود اشکال مختلف خشونت، تجربه علائم درونی سازی مانند افسردگی یا اضطراب، عملکرد روانی اجتماعی ضعیف تر یا بهرکاری مرتبط باشد (صالحی و همکاران، ۱۴۰۲؛ میر و آلن^{۱۱}، ۲۰۰۸).

ازدواج یک نهاد اجتماعی است که در آن دو نفر (یا کمتر، بیشتر) خود را متعهد به رابطه ای اجتماعی می کنند که در آن آمیزش جنسی مشروع است و مسئولیت قانونی برای هر فرزند و همچنین برای یکدیگر وجود دارد. اگرچه استثنائاتی وجود دارد، اما شرکای زناشویی معمولاً با هم در یک محل زندگی می کنند (زارعی، ۱۴۰۲، میرا^{۱۲}، ۲۰۲۰). ازدواج شامل جفت شدن دو نفر با علایق، خواسته ها و نیازهای متفاوت است، یک ارتباط خاص است که توسط قوانین و قواعد اجتماعی شکل می گیرد و به طور قابل توجهی بر رشد و تحقق خود افراد تأثیر می گذارد (ارسانلی و کالن^{۱۳}، ۲۰۰۸).

همچنین در شریعت اسلام، ازدواج، عقدی بین زن و مرد تلقی می شود. این قرارداد به عنوان زیربنای تشکیل خانواده است و تأثیر مستقیمی بر جامعه دارد. همه ادیان از جمله اسلام برای عقد و ازدواج اهمیت زیادی قائل هستند. در قرآن از عقد نکاح به عنوان «بیعت جدی» یاد شده و به عنوان نهادی حیاتی تلقی می شود که مسئولیت های خاصی را برای زن و شوهر تعیین می کند. حضرت محمد (ص) نیز بر ارزش ازدواج تأکید کردند و بر اهمیت احقاق حقوق در درون ازدواج تأکید کردند. همچنین ازدواج در متون حقوقی اسلامی به نوعی عقد با شرایط خاص گفته می شود که حقوق طرفین را ترسیم و حفظ می کند و مسئولیت هایی که در قبال یکدیگر دارند را مشخص می کند. این قراردادها شامل شرایطی نیز است که نحوه فسخ ازدواج را تعیین می کند (ارکوچ بایدر^{۱۴}، ۲۰۲۳).

در ادبیات فقهی اسلامی بر اساس تأکید بر برخی از جنبه های ازدواج در قرآن و روایات و تعاریف ازدواج در کتاب ها، حول این است که آیا بعد عبادی یا معامله ای ازدواج اهمیت بیشتری دارد. برخی از حقوقدانان معتقدند که ازدواج اساساً یک عمل دنیوی است، مانند تجارت، که فرد را قادر می سازد تا امیال جنسی را به طور مشروع برآورده کند، و اساساً یک عبادت نیست. اما برخی دیگر ازدواج را نوعی عبادت می دانند زیرا تشکیل و تشکیل خانواده را تسهیل می کند و مسئولیت خانواده را بر عهده می گیرد (ارکوچ بایدر، ۲۰۲۳).

8. Mengzhen et al.
9. Havighurst's Developmental Tasks
10. Gómez-López et al.
11. Meier & Allen
12. Meera
13. Ersanlı & Kalkan
14. Erkoç Baydar

1. Arnett
2. Pérez Gallego et al.
3. Eylemlililik, & Aşantugrul
4. emergent adulthood stage
5. Cantekin, & Kunduracı
6. mutually acknowledged ongoing voluntary interactions
7. Lünemann et al.

نظام ارزشی آنها و به ویژه درک آنها از ازدواج و خانواده دارد (لوبینکوویچ، ۲۰۱۴). این تغییرات، که در هر بخش از زندگی از جمله ازدواج رخ می‌دهد، این انگیزه پژوهشی را ایجاد می‌کند که تا از نزدیک جویای نگرش‌های جوانان دانشجویان در مورد ازدواج باشیم. اگر ازدواج را به عنوان یک تکلیف تحولی یا براساس دیدگاه سنتی نوعی ارزش بدانیم، بررسی نظام ارزشی جوانان در جامعه امروزی که تحولات زیادی را پشت سر گذاشته است دارای اهمیت خاصی است. آشنایی با افق‌های فکری، ارزشی و نیز موانع موجود از دیدگاه این افراد درباره ازدواج کمک مناسبی هم به لحاظ دیدگاه‌های نظری و هم تجربی در زمینه تصمیم‌گیری دارد.

افزون براین، از آنجا که نظام ارزشی جوانان در جامعه امروزی دستخوش تغییرات بسیاری شده است، عدم توجه به این تغییرات می‌تواند چالش‌های زیادی را با خود به همراه داشته باشد. با توجه به تغییرات جامعه، ازدواج، خانواده و روابط خانوادگی مستعد تغییر هستند زیرا مقوله‌های تاریخی از این شرایط تغییرپذیری حمایت می‌کند. آگاهی از این تغییرات به ویژه در قشر جوان و دانشگاهی در ارتباط با مقوله ازدواج و موانع آن برای اتخاذ دیدگاه‌ها و تصمیم‌های جدید به عنوان یک شکاف پژوهشی و ضرورت انجام آن توجیه می‌شود. همچنین، رشد عاشقانه جوانان در خلاء اجتماعی اتفاق نمی‌افتد و داشتن زمینه‌های اجتماعی که حمایت و درک عاطفی را در مواجهه با آن‌ها فراهم می‌کند بسیار مهم است (سمنتا و همکاران، ۲۰۰۶). لذا در پژوهش حاضر به عوامل و موانع موجود از دیدگاه دانشجویان پرداخته شده است. به لحاظ اهمیت نظری این یافته‌ها به بسط و تعدیل دیدگاه‌های اجتماعی و روان‌شناختی در این حوزه کمک خواهد کرد و به لحاظ اهمیت کاربردی این یافته‌ها راهنمایی برای مشاوران، برنامه‌ریزان و مسئولین خواهد بود.

روش

طرح پژوهش حاضر، رویکرد کیفی از نوع پدیدارشناسی توصیفی بود. جامعه آماری شامل دانشجویان دانشگاه تبریز در سال ۱۴۰۳ بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند با تعداد ۲۲ نفر (۱۴ نفر دختر و ۸ نفر پسر) از آنان که مجرد بودند تا مرحله اشباع نظری مصاحبه نیمه ساختاریافته انجام شد. فرایند مصاحبه بین ۴۰ تا ۵۳ دقیقه بود. دامنه سن آزمودنی‌ها از ۲۲ تا ۲۹ بود. ملاک‌های ورود به پژوهش، دانشجوی دانشگاه تبریز و شرکت داوطلبانه بود. ملاک خروج متاهل بودن بود.

جهت جمع‌آوری اطلاعات، و به منظور دستیابی به نگرش‌های دانشجویان در ارتباط با موانع ازدواج سوال به صورت زیر ارائه شد: «موانع ازدواج در دیدگاه شما چیست؟»

روش اجرا

به دانشجویان شرکت‌کننده، هدف پژوهش به اختصار توضیح داده شد و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی آنها در تمام منابع و مقالاتی که از این

قرآن کریم در باب اهمیت و ضرورت این امر در آیه ۲۱ سوره روم می‌فرماید: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَكِرُونَ». یعنی یکی از نشانه‌های قدرت خداوند این است که برای شما از جنس خودتان همسرانی آفرید و بین شما و آنها محبت و الفت ایجاد کرد، تا در کنار همسران خود از آرامش خاطر برخوردار باشید. پیامبر اکرم ۶ نیز در این باره می‌فرماید: «در اسلام هیچ بنایی ساخته نشد که نزد خدای عزوجل محبوبتر و ارجمندتر از ازدواج باشد» (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۱۰۳، ص ۲۲۲). به طور کلی روابط عاطفی یکی از ضرورت‌های اساسی در دیرباز در طول زندگی انسان‌ها است که به عنوان تعاملات متقابل، مداوم و داوطلبانه بین دو فرد تعریف می‌شود و پیشرفت آن می‌تواند منجر به تعهد طولانی‌مدت مانند زندگی مشترک یا ازدواج شود (لیو و همکاران^۱، ۲۰۲۳) که امروزه در بین جوانان رو به کاهش است (بگی و همکاران، ۱۴۰۲). این روابط صمیمی عاطفی می‌توانند منبعی برای رفاه و پیامدهای منفی باشند (هافمن و همکاران^۲، ۲۰۲۳). به طوری که یک ازدواج موفق، به رشد خودپنداره مثبت و یکپارچگی اجتماعی بیشتر کمک می‌کنند و برقراری و حفظ روابط عاشقانه موفق می‌تواند بر مراحل بعدی زندگی تأثیر بگذارد و یا به سلامت روانی و جسمانی افراد مانند افزایش عزت نفس، احساس امنیت، رضایت از زندگی، احساسات مثبت و دستیابی به اهداف شخصی و رابطه‌ای کمک کند و در نهایت بهزیستی کلی ما را افزایش دهد (چالدرون و همکاران^۳، ۲۰۲۲). گرچه چندین متغیر شخصی و رابطه‌ای مختلف در این راستا، مانند سطح اقتصادی اجتماعی پایین، فقدان اصالت و یا وجود خشونت را می‌توان به عنوان عوامل خطر درک کرد (دادل-فدر و همکاران^۴، ۲۰۱۶).

از جمله این عوامل متعدد می‌توان به تغییر در هنجارهای اجتماعی، شرایط اقتصادی، فرهنگ‌های مختلف اجتماعی، رویدادهای استرس‌زای زندگی، سبک‌های ارتباطی جدید و ویژگی‌ها و تجربیات شخصیتی اشاره کرد (جانستون و همکاران^۵، ۲۰۲۰؛ یان و همکاران^۶، ۲۰۲۲) که ممکن است با توجه به جنسیت نیز متفاوت باشد. به عنوان مثال، برای مردان یکی از مهم‌ترین علت‌های تأخیر در ازدواج یا عدم ازدواج، وجود مشکلات اقتصادی مانند نداشتن شغل ثابت و مشخص، بیکاری یا در صورت شغل بودن حقوق و مزایای پایین یک شغل بود که به دلیل آن فرد نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای مورد نظر باشد (بگی و همکاران، ۱۴۰۲).

نگرش افراد نیز به ازدواج و طرز فکر و باورهای آنان می‌تواند یکی دیگر از عوامل موثر بر امر ازدواج باشد. بدین صورت که ساختار نگرش افراد که دربرگیرنده احساسات، تمایلات، تعصبات، تصورات، سوگیری‌ها و ترس‌های افراد است، بر نگرش سازنده یا مخرب فرد بر ازدواج و تصمیم‌گیری در این امر تأثیر می‌گذارد (سرابی‌زاده و صداقتی فرد، ۲۰۲۳).

در حال حاضر تأثیر سنت و ارزش‌های تثبیت شده تحت تأثیر فرآیندهای جهانی و اجتماعی رو به کاهش است و تغییرات چشمگیری در زندگی روزمره مردم ایجاد می‌کند. این فرایندها پیامدهایی بر رشد اخلاقی جوانان، تأثیر بر

5. Johnston et al.

6. Yuan et al.

7. Ljubinković

1. Liu et al.

2. Hoffman et al.

3. Calderon et al.

4. Dodell-Feder et al.

مختلف بدون اطلاع از کار یکدیگر، داده‌هایی تایید می‌کنند، قابلیت اعتماد به داده‌ها بیشتر می‌شود. در این راستا، ملاک‌های ارزیابی گوبا و لینکلهن به چهار مولفه اصلی اشاره دارد که می‌تواند به ارتقای کیفیت پژوهش کمک کند. نخستین مولفه، اعتبار است که به دقت و اطمینان از داده‌ها و تفسیرها می‌پردازد و می‌توان با روش‌هایی چون مثلث‌سازی آن را تقویت کرد. دومین مولفه، انتقال‌پذیری به قابلیت تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش اشاره دارد و ضرورت توصیف دقیق زمینه پژوهش را می‌طلبد. سومین مولفه، قابلیت تایید است که بر ثبات و تکرارپذیری نتایج در شرایط مشابه تأکید دارد و نیازمند مستندسازی شفاف مراحل پژوهش است. نهایتاً، توافق مربوط به بی‌طرفی محقق و عدم تأثیرگذاری نظرات شخصی بر نتایج است که محققان باید نشان دهند که داده‌ها به‌طور مستقل از نظرات آن‌ها تحلیل شده است. بهره‌گیری از این ملاک‌ها به تقویت کیفیت و اعتبار پژوهش‌های کیفی کمک می‌کند.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از روش کلایزی نشان داد که موانع ازدواج به‌عنوان یک پدیده تحولی مهم شامل موانع اقتصادی مانند درآمد متوسط رو به بالا، استقلال مالی، شغل خوب، زندگی مرفه، تورم و نوسان وضعیت اقتصادی کشور، عوامل اجتماعی- فرهنگی مانند طلاق خواهر، مادر و سایر خویشاوندان، سبک زندگی، مشکلات خانوادگی، تغییر الگوهای ازدواج، اجتناب از ازدواج زود هنگام، تأثیر همسالان، هم اعتقادی، و داشتن باورهای مذهبی، عوامل روان‌شناختی مانند گاموفوبیا (هراس از ازدواج)، تجربیات عاطفی ناکام گذشته، ویژگی‌های شخصیتی (کمال‌گرایی، بلندپروازی و اعتماد به نفس پایین)، همسانی ویژگی‌های شخصیتی، فرسودگی روانشناختی، نداشتن مهارت‌های زندگی فردی و مشترک، ویژگی‌های جسمانی مانند فاصله سنی کم یا زیاد، ویژگی‌های ظاهری و سلامت جسمانی، و عوامل تحصیلی مانند ماهیت دانشجوی بودن، و تلاش برای ادامه تحصیل و پیشرفت بود که در جدول شماره ۱ به آن‌ها اشاره شده است.

پژوهش استخراج می‌شود، به طور کامل تضمین شد. و به هر کدام از دانشجویان شرکت‌کننده توضیح داده شد که شرکت در این پژوهش پیامد ناگوار روانی و عاطفی برای آنان نخواهد داشت. افزون بر این شرکت‌کنندگان آزاد بودند که در هر زمان از ادامه همکاری صرف نظر کنند. با اتمام مصاحبه، نکات مبهم مصاحبه‌ها با واکاوی‌ها و سوالات پیگیرانه مصاحبه‌گر روشن شد تا جایی که صراحت منظور آنان مشخص گردید. مصاحبه‌ها تا جایی ادامه شد که اشباع نظری در مصاحبه‌ها و نتایج آن حاصل شد؛ به این ترتیب که شرکت‌کنندگان جدید ایده تازه‌ای را مطرح نمی‌کردند و ایده‌های افراد قبلی را تکرار می‌کردند. این اشباع پس از مصاحبه با فرد نوزدهم حاصل شد که سه نفر آخر همان مطالب قبلی را تکرار کردند، بنابراین مصاحبه بعد از نفر بیست‌ودوم متوقف شد. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل کلایزی استفاده شد. این روش شامل رونوشت و بازخوانی مکرر مصاحبه‌ها، استخراج عبارات مهم و معنادار، یادداشت عبارات مهم در صفحه جدا، تنظیم معانی استخراج شده در قالب مضمون، ادغام کدهای مربوط به مضامین مشابه در درون یک دسته موضوع، قسمت‌بندی مضمون‌های یک گروه بر اساس هدف پژوهش، ارائه بازگرداندن نتایج به مصاحبه‌شوندگان، و مقایسه آنها با تجارب پژوهشگر است. پژوهشگر با بررسی چندین و چند باره مصاحبه‌ها، درکی جامع از موضوع به دست آورد و عبارات معنی دار و مرتبط مشخص شدند؛ به این صورت که عبارات مرتبط و دارای معنی، کد گذاری شده، عبارات تکراری حذف، و عبارات دارای مضامین شبیه به هم در یک طبقه قرار داده شدند. در این‌رستا، بر اساس داده‌های گردآوری شده از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاری و یادداشت‌های پژوهشگر، مضامین اصلی و فرعی مشخص شدند. در این مرحله پس از مصاحبه‌های عمیق بالینی با دانشجویان، تجارب دست اول آنان استخراج و ضبط شد.

همچنین برای تعیین قابلیت اعتماد داده‌ها از روش سه سویه‌سازی پژوهشگر استفاده شد؛ به این صورت که داده‌های پژوهش در اختیار چند نفر از متخصصان این حوزه قرار گرفت و فرایندهای انجام آن واریسی شد. در این روش از بیش از یک پژوهشگر، مصاحبه‌گر، مشاهده‌گر، کدگذار، و تحلیل‌گر در فرایند پژوهش استفاده می‌شود. بر اساس این فرایند وقتی پژوهشگران

جدول ۱: موانع اصلی و فرعی

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی	روایت‌های شاخص هر مقوله فرعی
موانع اقتصادی	تورم و نوسان وضعیت اقتصادی کشور استقلال مالی شغل خوب زندگی مرفه درآمد متوسط رو به بالا	وضعیت اقتصادی جامعه نابسامان است و هیچ چیز معلوم نیست. دستم در جیب خودم باشد. همسرم شغل خوب و آبرومندی داشته باشد. همسرم بتواند زندگی مرفه‌ای را برایم بسازد. همسرم درآمد بالایی داشته باشد.
عوامل اجتماعی- فرهنگی	طلاق خواهر، مادر و سایر خویشاوندان سبک زندگی مشکلات خانوادگی تغییر الگوهای ازدواج اجتناب از ازدواج زود هنگام تأثیر همسالان هم اعتقادی داشتن باورهای مذهبی	شاهد طلاق والدینم بودم. تنهایی را دوست دارم. من مشکلات خانوادگی بسیاری دارم که ذهنم را مشغول و درگیر خودش کرده است. الان دیگه فرهنگ و الگوی ازدواج فرق کرده مثل قبل به‌صورت سنتی نیست. من در روستا زندگی می‌کنم و در آنجا دخترها زودتر و در سن کم ازدواج می‌کنند اما من دوست ندارم. هم سن و سال هایم هنوز ازدواج نمی‌کنند. طرف مقابل اعتقادات دینی یکسانی با من داشته باشد. به خدا و آیین‌های مذهبی اعتقاد داشته باشد.

عوامل روان‌شناختی	گاموفوبیا (هراس از ازدواج)	از ازدواج کردن می‌ترسم احساس می‌کنم هنوز آمادگی تعهد به یک فرد و یا شروع یک زندگی را ندارم. در گذشته شکست عشقی را تجربه کردم و همین باعث شده که نتوانم به روابط عاطفی دیگری فکر کنم. اعتماد به نفس پایینی دارم و در روابط عاطفی به مشکل برمی‌خورم.
ویژگی‌های جسمانی	تجربیات عاطفی ناکام گذشته ویژگی‌های شخصیتی (کمال‌گرایی، بلندپروازی و اعتماد به نفس پایین) همسانی ویژگی‌های شخصیتی فرسودگی روانشناختی	به دنبال فردی هستم که شخصیت سازگار با شخصیت من داشته باشد. برای شناخت یک فرد و ساختن یک رابطه عاطفی نیاز به زمان و انرژی روانی زیادی است که آدم رو خسته می‌کند. خیلی از پسرها مهارت‌های زندگی مشترک را بلد نیستند.
عوامل تحصیلی	نداشتن مهارت‌های زندگی فردی و مشترک فاصله سنی کم یا زیاد ویژگی‌های ظاهری سلامت جسمانی ماهیت دانشجو بودن تلاش برای ادامه تحصیل و پیشرفت	فاصله سنی حداکثر ۷ سال باشد. برای من ظاهر طرف مقابل خیلی مهم است مثلاً زیبا چهره، قد بلند. طرف مقابل از سلامت جسمانی و روانی برخوردار باشد. مسئولیت‌های دانشگاه زیاد است و حجم درس‌ها زیاد است. خانواده‌ام معتقدند ادامه تحصیل و پیشرفت تحصیلی از هر چیزی مهم‌تر است و باید تمرکز روی آن باشد.

پیگیرانه در فرایند مصاحبه، صراحت منظور آنان با عبارت‌های زیر روشن شد:

مضمون فرعی ۱: تورم و نوسان وضعیت اقتصادی کشور

- (۶) «بیشتر علاقه دارم مجرد باشم بنابر دلایل وضع مالی و وضع کشور که روزبه‌روز همه چیز گران‌تر می‌شود و توانایی مهیا کردن یک زندگی خوب را کمتر می‌کند.»
- (۸) «با این وضعیت اقتصادی کشور چه کسی به فکر ازدواج می‌افتد همین بتوانیم مایحتاج خودمان را آن هم به زور در حد بخور و نمیر فراهم کنیم.»

مضمون فرعی ۲: استقلال مالی

- (۵) «ترجیح میدهم دستم در جیب خودم باشد و در آینده از شوهرم برای درخواست پول التماس نکنم.»
- (۷) «یکی از معیارهایم برای خودم این است که استقلال مالی داشته باشم پس از آن میتوانم به ازدواج فکر کنم.»

مضمون فرعی ۳: شغل خوب

- (۱۰) «هنوز شغل درست و حسابی ندارم و بیکارم.»
- (۲) «یکی از ملاک‌های من در انتخاب فرد مورد نظرم داشتن یک شغل خوب و آبرومندانه است.»

مضمون فرعی ۴: زندگی مرفه

- (۱۹) «دوست دارم یک زندگی خوب و مرفه برای خودم بسازم.»

مضمون فرعی ۵: درآمد متوسط رو به بالا

- (۱) «والدین من افرادی که وضعیت اقتصادی و درآمد متوسط رو. به بالا را نداشته باشند رد می‌کنند.»

مضمون اصلی ۲: عوامل اجتماعی- فرهنگی

عوامل اجتماعی- فرهنگی دومین مضمون اصلی پژوهش حاضر در ارتباط با موانع ازدواج دانشجویان است که غالب این گروه با عباراتی مثل «شاهد طلاق بودم» و «می‌خواهم مستقل باشم» به توصیف

همان طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، دیدگاه‌های دانشجویان را می‌توان در ۵ مقوله اصلی موانع اقتصادی (شامل درآمد متوسط رو به بالا، استقلال مالی، شغل خوب، زندگی مرفه، تورم و نوسان وضعیت اقتصادی کشور)، موانع اجتماعی- فرهنگی (شامل طلاق خواهر، مادر و سایر خویشاوندان، سبک زندگی، مشکلات خانوادگی، تغییر الگوهای ازدواج، اجتناب از ازدواج زود هنگام، تاثیر همسالان، هم اعتقادی، و داشتن باورهای مذهبی)، عوامل روان‌شناختی (شامل گاموفوبیا (هراس از ازدواج)، تجربیات عاطفی ناکام گذشته، ویژگی‌های شخصیتی (کمال‌گرایی، بلندپروازی و اعتماد به نفس پایین)، همسانی ویژگی‌های شخصیتی، فرسودگی روانشناختی، نداشتن مهارت‌های زندگی فردی و مشترک)، ویژگی‌های جسمانی (شامل فاصله سنی کم یا زیاد، ویژگی‌های ظاهری و سلامت جسمانی) و عوامل تحصیلی (شامل ماهیت دانشجو بودن، تلاش برای ادامه تحصیل و پیشرفت) تقسیم بندی کرد.

یافته‌ها حاصل تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با استفاده از روش کلایزی منجر به ایجاد ۵ مضمون اصلی و ۲۴ مضمون فرعی شد که در جدول ۱ مشخص شده است. شماره‌های ذکر شده برای هر یک از مضامین، مربوط به شماره‌های اختصاص یافته به افراد مصاحبه شده است، بطور مثال ۱ یعنی فرد شماره ۱ یا ۵ یعنی فرد شماره ۵.

در ارتباط با سوال نیمه ساختار یافته «موانع ازدواج در دیدگاه شما چیست؟»، پاسخ‌های دانشجویان را می‌توان به ۵ مضمون اصلی تقسیم کرد که شامل: عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی- فرهنگی، عوامل روان‌شناختی، ویژگی‌های جسمانی و عوامل تحصیلی بود.

مضمون اصلی ۱: عوامل اقتصادی

عوامل اقتصادی یکی از مضامین اصلی پژوهش حاضر در ارتباط با موانع ازدواج دانشجویان است که غالب این گروه با عباراتی مثل «وضعیت اقتصادی نابسامان است»، «شریک عاطفی‌ام نتواند زندگی مرفه‌ای را برایم فراهم کند» و «دستم در جیب خودم باشد» به توصیف چالش‌های فراروی خود پرداختند. با کاوی‌ها و سوالات

چالش‌های فراروی خود پرداختند. با کاوی‌ها و سوالات پیگیرانه در فرایند مصاحبه، صراحت منظور آنان با عبارت‌های زیر روشن شد:

مضمون فرعی ۱: طلاق خواهر، مادر و سایر خویشاوندان

۴) «شاهد طلاق خواهرم بودم و زندگی او سرشار از تنش بود.»
۱۵) «مادر و پدرم ازدواج موفق نداشتند و زندگی‌مان پر از تنش است.»

۱۴) «از آشنایان کسانی را می‌بینم که باوجود اینکه بچه بزرگ هم دارند اما همچنان مرد به زن خیانت می‌کند.»

مضمون فرعی ۲: سبک زندگی

۱۲) «تنهایی را دوست دارم و می‌خواهم مستقل باشم.»
۲۰) «به نظرم ازدواج دست و پای مرا برای تفریحاتم می‌بندد.»

مضمون فرعی ۳: مشکلات خانوادگی

۱۰) «هنوز درگیر مشکلات خانوادگی هستم و همین ذهنم را مشغول می‌کند و نمی‌توانم به ازدواج با کسی فکر کنم.»

مضمون فرعی ۴: تغییر الگوهای ازدواج

۴) «شرایط اعتقادی خانواده به گونه‌ای نبوده من از طریق دوستی شریک زندگی خود را پیدا کنم و این باعث می‌شد من ترس بداخلاق بودن طرف مقابل را داشته باشم چرا که با اخلاقیات خواستگارهای سنتی آشنا نبودم.»
۱۶) «بیشتر به فکر ازدواج مدرن هستم.»

مضمون فرعی ۵: اجتناب از ازدواج زود هنگام

۱۱) «شهری که من در آن زندگی می‌کنم یک شهر کوچک است که دختران در سنین پایین ۱۳ سال تا ۱۷ سال ازدواج می‌کنند و اختلاف سنی نیز بسیار زیاد است بنابراین در مقابل ازدواج جبهه گیری می‌کنم.»

مضمون فرعی ۶: تاثیر همسالان

۵) «هم سن و سال هایم هنوز ازدواج نمی‌کنند.»

مضمون فرعی ۷: هم اعتقادی

۸) «اعتقادات یکسانی با هم داشته باشیم جوری نباشد که تفاوت زیاد باعث جر و بحثمان شود.»

مضمون فرعی ۸: داشتن باورهای مذهبی

۲) «پارتنری که پیدا می‌کنم اعتقاد قلب به خدا و باور قلبی به او داشته باشد.»

مضمون اصلی ۳: عوامل روان‌شناختی

موانع روان‌شناختی سومین مضمون اصلی پژوهش حاضر در ارتباط با موانع ازدواج دانشجویان است که غالب این گروه با عباراتی مثل «از ازدواج می‌ترسم»، «فرد مناسبی نیستم» و «ویژگی‌های شخصیتی سازگار و همسان داشته باشیم» به توصیف چالش‌های فراروی خود پرداختند. با کاوی‌ها و سوالات پیگیرانه در فرایند مصاحبه، صراحت منظور آنان با عبارت‌های زیر روشن شد:

مضمون فرعی ۱: گاموفوبیا (هراس از ازدواج)

۱۷) «در شرایط و مشکلات خانوادگی بزرگ شدم و شاهد صحنه‌های بسیار دلخراش بودم و هنگامی که حتی از روابطی که خودم واردشان می‌شوم اسم ازدواج را می‌شنوم سریع از این رابطه گریزان می‌شوم.»

مضمون فرعی ۲: تجربیات عاطفی ناکام گذشته

۲۲) «وجود یک سری از افراد و حس‌هایی که به آن‌ها داشتم در گذشته، باعث می‌شود نتوانم به شروع یک رابطه جدید به صورت جدی فکر کنم.»

مضمون فرعی ۳: ویژگی‌های شخصیتی (کمال‌گرایی، بلندپروازی و اعتماد به نفس پایین)

۱۸) «اعتماد به نفس پایینی دارم و خود را فرد مناسبی برای ازدواج نمی‌بینم.»
۵) «بیشتر از هر چیزی اخلاق و رفتار طرف مقابلم برایم مهم است تا بلکه دیدگاهم نسبت به ازدواج عوض شود.»

مضمون فرعی ۴: همسانی ویژگی‌های شخصیتی

۱۹) «خلقیاتمان و ویژگی‌های شخصیتی‌مان به گونه‌ای باشد که حرف یکدیگر را متوجه شویم و بتوانیم هم دیگر را درک کنیم.»

مضمون فرعی ۵: فرسودگی روانشناختی

۷) «دیگر تمایلی و حال و حوصله‌ای ندارم که برای شناخت فردی صرف کنم و وقت بگذارم تا بشناسم. خسته‌ام. مسائلی جز ازدواج به قدر زیادی انرژی را از من گرفته‌اند.»

مضمون فرعی ۶: نداشتن مهارت‌های زندگی فردی و مشترک

۱۶) «برخی از پسران امروزی بی‌خیال و کم مسئولیت هستند در قبال همسر داری و فرزند داری.»

مضمون اصلی ۴: ویژگی‌های جسمانی

ویژگی‌های جسمانی ششمین مضمون اصلی پژوهش حاضر در ارتباط با موانع ازدواج دانشجویان است که غالب این گروه با عباراتی مثل «ظاهر فرد خیلی مهم است» و «شیک‌پوش باشد» به توصیف چالش‌های فراروی خود پرداختند. با کاوی‌ها و سوالات پیگیرانه در فرایند مصاحبه، صراحت منظور آنان با عبارت‌های زیر روشن شد:

مضمون فرعی ۱: فاصله سنی زیاد و یا کم

۹) «فاصله سنی بالا ۷ سال نباشد.»

مضمون فرعی ۲: ویژگی‌های ظاهری خوب

۲۱) «برای من ظاهر فرد خیلی مهم است دوس دارم خوش چهره و خوش هیكل باشد.»

مضمون فرعی ۳: سلامت جسمانی

۲) «سلامت جسمی و روحی داشته باشد.»

مضمون اصلی ۵: عوامل تحصیلی

عوامل تحصیلی پنجمین مضمون اصلی پژوهش حاضر در ارتباط با موانع ازدواج دانشجویان است که غالب این گروه با عباراتی مثل

محل سکونت، نژاد، عوامل جمعیتی، سبک زندگی، عوامل روانی، پیشینه خانوادگی، مذهب و قومیت است.

در جوامع کنونی شرایط اقتصادی در جامعه به گونه‌ای تغییر یافته است که به تعداد بیشتری از زنان برای کار در خارج از خانه نیاز دارد و همین امر نقش‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. با این شرایط زنان به طور فزاینده‌ای وارد نیروی کار شده‌اند و مزایای داشتن استقلال را کشف کرده‌اند و از نظر اقتصادی بسیار مستقل‌تر از گذشته هستند، بنابراین برای بقای خود نیازی به ازدواج ندارند. همچنین این تغییرات ساختاری در اقتصاد، بسیاری از جوانان را محدود کرده است. به عبارتی دیگر ازدواج هنوز برایشان ممکن نیست، زیرا هیچ شغل ثابتی برای تأمین هزینه‌های مالی خانواده خود ندارند. از این رو عامل تعیین‌کننده برای زمان ازدواج، در دسترس بودن یک شغل پایدار و پردرآمد است. به نظر می‌رسد یک الگوی غیرقابل انکار در انتخاب همسر، داشتن شغل است که این روند امروزه بیشتر از گذشته طول می‌کشد. در نتیجه عواملی مانند نگرانی در مورد امنیت مالی و استقلال شخصی به این تأخیر در ازدواج کمک کرده است (اودرینده^۲، ۲۰۱۳).

شرایط اقتصادی بافت ایران زمین نیز یکی از عوامل مهم قابل تبیین در موانع ازدواج نیز هست. برای نمونه در ایران نرخ بیکاری در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۰ درصد و در سال ۱۴۰۰ برابر با ۲۳/۶ درصد گزارش شده است، زیرا بازار کار در ایران سخت و انعطاف‌ناپذیر است و به طور متوسط حدود سه سال طول می‌کشد تا یک فارغ التحصیل دانشگاهی بتواند کار پیدا کند. در این راستا بکر^۳ (۱۹۹۲) معتقد است کسانی که ازدواج نگرانی‌های اقتصادی-اجتماعی آن‌ها را افزایش خواهد داد، ازدواج خود را به تأخیر می‌اندازند و نظر به اینکه از دیرباز در خانواده ایرانی، مرد نان‌آور خانه شناخته شده است، مشکلات اقتصادی می‌تواند از مهم‌ترین عوامل موثر در به تأخیر انداختن ازدواج تلقی شود (بگی، ۱۴۰۲).

یکی دیگر از معیارهای اقتصادی مهم در انتخاب همسر، برابری و یکسانی شرایط و سطح اقتصادی است (کوچیت اوزت^۴، ۲۰۱۷). در این زمینه، حدود ۳۵ درصد از تعارضات در روابط عاشقانه مربوط به عوامل اقتصادی است. اگرچه این درگیری‌های مالی لزوماً زوجها را به جدایی سوق نمی‌دهد، اما پرداختن به بحث پول هنوز موضوعی دشوار است و در این بین نابرابری مالی یکی از شایع‌ترین علل تنش‌ها است و مسائل پیچیده ناشی از آن می‌تواند هر پیوندی را تحت فشار قرار دهد. گاهی اوقات، می‌تواند عدم توازن قدرت را ایجاد کند، جایی که یکی از شرکا بیشتر تصمیمات مالی را بدون مشورت با شریک دیگر خود می‌گیرد. احساس گناه و شرم نیز ممکن است وارد رابطه شود (پیتز و همکاران^۵، ۲۰۲۳).

در ارتباط با عوامل اجتماعی و فرهنگی مرتبط با موانع ازدواج دیدگاه‌های متفاوتی مطرح است. ازدواج و پیوندهای رابطه زناشویی در بسیاری از جوامع، عمدتاً با باورهای خاصی همراه هستند و ارزش پیوندهای زناشویی را برای گسترش یک قبیله، مردم یا جامعه تأیید می‌کنند (پالاتادکا و همکاران^۶، ۲۰۲۲). از آنجا که نظام ارزشی جوانان در جامعه امروزی دستخوش تغییرات

«هنوز دانشجو هستم» و «مانع پیشرفت تحصیلی‌ام است» به توصیف چالش‌های فراوری خود پرداختند. با کاوی‌ها و سوالات پیگیرانه در فرایند مصاحبه، صراحت منظور آنان با عبارت‌های زیر روشن شد:

مضمون فرعی ۱: ماهیت دانشجو بودن

۲۰) «من هنوز یک دانشجو هستم و تنها چیزی که می‌توانم روی آن تمرکز کنم همین است هنوز درس را تمام نکردم»

مضمون فرعی ۲: تلاش برای ادامه تحصیل و پیشرفت

۵) «خانواده من معتقدند که باید فکرم به درس و پیشرفتم باشد و ازدواج مانعی برای آن است. بنابراین حتی اگر خواستگاری باشد مادرم رد می‌کند تا حواس من پرت نشود».

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر مطالعه موانع ازدواج دانشجویان بود. تحلیل مصاحبه‌های دانشجویان نشان می‌دهد که به ترتیب عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی- فرهنگی، عوامل روان‌شناختی، ویژگی‌های جسمانی و عوامل تحصیلی جز موانع ازدواج به حساب می‌آیند. این یافته‌ها به لحاظ تجربی با یافته‌های سواتی (۲۰۲۳)، بگی (۱۴۰۲)، براتی (۱۴۰۱)، بگی (۱۴۰۱)، ترابی و قهفرخی (۱۴۰۰)، حسینی و همکاران (۱۳۹۸)، ترابی و همکاران (۲۰۱۲)، مطالعه فهدیلا و همکاران (۲۰۱۹)، مطالعه سو کانگ (۲۰۲۱)، و آقبوا و چاجور (۲۰۲۳) همسو است.

در ارتباط با عوامل اقتصادی تأثیرگذار بر موانع در ازدواج می‌توان بیان داشت که منابع اقتصادی با کیفیت ارتباطی زوجین مرتبط هستند. این عامل یک پیش‌بینی‌کننده مهم تعارض برای زوج‌های متاهل به حساب می‌آید. مشکلات اقتصادی با تعارض بیشتر در بین زوجین متاهل و مشترک همراه است (هالیدی هادری و لوکاس^۱، ۲۰۱۰). به نظر می‌رسد در ایران نیز عامل اقتصادی در ازدواج مورد توجه جوانان است و یکی از اولویت‌های مهم در موانع ازدواج به حساب می‌آید. در این راستا، مطالعه سواتی (۲۰۲۳) با هدف بررسی دلایل و پیامدهای الگوی ازدواج دیر هنگام در میان جوانان و نوجوانان نشان داد که امروزه، هم زن و هم مرد ازدواج دیر هنگام را ترجیح می‌دهند زیرا خواهان توانمندی اقتصادی در زندگی خود هستند. همچنین اهداف شغلی باعث می‌شود که افراد ازدواج خود را به تعویق بیندازند، حتی اگر شریک زندگی داشته باشند. مطالعه بگی (۱۴۰۲) با هدف بررسی دلایل و تعیین‌کننده‌های تأخیر ازدواج در ایران نشان داد که مشکلات اقتصادی و نیافتن فرد مناسب دلیل اصلی تأخیر در ازدواج هستند. مطالعه ترابی و قهفرخی (۱۴۰۰) با هدف بررسی عوامل موثر بر تأخیر ازدواج در ایران و جهان نشان دادند که عوامل موثر شامل ۱۰ دسته عوامل اقتصادی، اجتماعی،

بسیاری شده است، عدم توجه به این تغییرات می‌تواند چالش‌های زیادی را با خود به همراه داشته باشد. با توجه به تغییرات جامعه، ازدواج، خانواده و روابط خانوادگی مستعد تغییر هستند زیرا مقوله‌های تاریخی از این شرایط تغییرپذیری حمایت می‌کند. بخشی از این تغییرات به مواردی مانند توسعه نیروهای مولد و روابط اقتصادی-اجتماعی بستگی دارند. این عقیده که خانواده در طول قرن گذشته بزرگ‌ترین و سریع‌ترین انتقال را پشت سر گذاشته است، همواره مورد توجه است. در این راستا، سیستم خانواده به طور چشمگیری در طول چند دهه اخیر تغییر کرده است. در نتیجه این شرایط، ساختار خانواده با تغییرات دائمی مواجه است. برای نمونه با وجود اینکه خانواده مردسالار هنوز وجود دارد، اما اهمیت خود را از دست می‌دهد و کم‌کم جای خود را به خانواده معاصر می‌دهد. در نظام جدید زنان حق مشارکت در تمام عرصه‌های زندگی را دارند و نیاز شدیدی به برابری بین جنسیت‌ها وجود ندارد. همچنین در حال حاضر انعطاف زیادی در انتخاب همسر وجود دارد. امروزه بسیاری از زوجها از شیوه سنتی ازدواج پیروی نمی‌کنند. به گفته جوانان، بیشتر بر کیفیت روابط زوجین تاکید می‌شود تا شکلهایی که این رابطه در آنها ایجاد می‌شود. اما دگرگونی ازدواج و خانواده لزوماً منجر به از بین رفتن و انحطاط آن نمی‌شود (لوبینکوویچ، ۲۰۱۴).

عوامل روانشناختی یکی دیگر از موانع ازدواج جوانان در پژوهش حاضر بود. ازدواج، سیستمی از شخصیت‌ها است که پیوندهای اساسی را در برمی‌گیرد و علاوه بر این، طی آن شرکای عاطفی خواستار پذیرش داخلی یا منظم دیدگاه مشترک و آگاهی از چالش‌ها و فداکاری‌های مرتبط با آنچه که اغلب به عنوان یک تعهد بلندمدت در نظر گرفته می‌شود، هستند و همچنین مسئول سلامت شریک زندگی و فرزندان نیز می‌باشند (پالاتادکا و همکاران، ۲۰۲۲). کارکردهایی مانند رفع نیاز به عشق و دوست داشته شدن، رفع نیازهای زیستی، اجتماعی، روانی و انگیزشی افراد، آوردن نسل‌های جدید به جهان، به دست آوردن جایگاه در جامعه، احساس امنیت و محافظت، احساس همکاری، اعتماد به نفس نسبت به آینده، احساس غرور به یکدیگر و عملکرد سالم زندگی جنسی، ازدواج را جهانی و برای جوامع مهم می‌کند (کوپیت اوزت، ۲۰۱۷).

اما در جوامع مدرن امروزی، ازدواج کمتر و کمتر مورد علاقه جوانان است. یکی از این دلایل احساس عدم آمادگی یا بلوغ است. ممکن است فردی با وجود گذراندن مرحله بزرگسالی هنوز به سن بلوغ واقعی نرسیده باشد، بلوغ اساساً نه تنها از نظر فیزیکی بلکه از نظر اجتماعی و روانشناختی نیز هست که باعث می‌شود افراد در بزرگسالی مسئولیت‌پذیر باشند و از مرحله خودمحوری در مرحله کودکی عبور کرده باشند. توانایی بر عهده گرفتن مسئولیت خود و دیگران، آمادگی ذهنی برای تشکیل خانواده و همچنین استقلال مرتبط را داشته باشد. بنابراین ازدواج را تا زمانی که کاملاً آماده و بالغ شوند، به تاخیر می‌اندازند (رابندا-نواک و ویلگی، ۲۰۲۲).

هراس از ازدواج از دیگر دلایل روانشناختی این امر است (کاندیکن و کوندراکی، ۲۰۲۴) که اغلب در افراد مجرد دیده می‌شود. ازدواج می‌تواند

برای برخی کابوس و برای برخی دیگر یک رویای خیالی باشد. به طوری که ممکن است همه ما با افرادی برخورد کرده باشیم که جملاتی مانند «من برای ازدواج آماده نیستم»، «ازدواج برای من نیست»، «فکر ازدواج مرا بسیار می‌ترساند» می‌گویند. همه این‌ها نشانه فرار از ازدواج یا به عبارتی ترس از ازدواج است. در حالیکه ازدواج درباره دو نفر است که عاشق همدیگر هستند که با اجازه جامعه و قانون در یک خانه مشترک خانواده کوچک خود را و بستری را برای تربیت تشکیل دهند. خانواده، علاوه بر کارکردهای اقتصادی و تولید مثلی، عملکرد مهمی مانند محیط درمانی برای حمایت اجتماعی را ایفا می‌کند (وگونلی، ۲۰۱۴).

به گفته اریکسون^۳ (۱۹۸۲)، وظیفه اصلی افراد در سن ازدواج، برخورد با مرحله روانی اجتماعی صمیمیت در مقابل انزوا است. محققان بر این باورند که افراد این مسائل هویتی را با ازدواج و تربیت فرزندان حل می‌کنند یا با ایجاد روابطی که به آنها اجازه می‌دهد بر اساس مراقبت از دیگران هویت خود را رشد دهند (مونتگومری، ۲۰۰۵). به نظر می‌رسد جوانان در سن ازدواج نیاز رشدی به ارتباط دارند. بسیاری از جوانان روابط با همسالان را منبع اصلی حمایت عاطفی می‌دانند و بنابراین بهزیستی روانی آنها را افزایش می‌دهند. عاشق شدن، حفظ روابط صمیمانه و در نهایت ازدواج برخی از اهدافی است که بزرگسالان جوان در تعاملات خود با دیگران به آن دست می‌یابند (کفالاس و همکاران، ۲۰۱۱). آنها همچنین ثابت کردند که امروزه افراد در مورد ازدواج اختیار بیشتری دارند اما جالب اینجاست که علی‌رغم تغییر نگرش نسبت به نهاد ازدواج در میان جوامع مختلف، نسبت جوانانی که ازدواج را انتخاب می‌کنند با آنچه در آغاز قرن گذشته بود تفاوتی ندارد (توموتی و همکاران، ۲۰۱۲). ازدواج با تعهدات مادی و معنوی و همچنین انواع دیگر فداکاری‌ها همراه است. همه اینها می‌تواند منجر به بروز احساساتی مانند ترس و اضطراب در برخی از افراد و در نهایت روی گرداندن از ایده ازدواج شود، حتی اگر فرد در یک رابطه خوشبخت باشد. «گامو» یک کلمه یونانی به معنای ازدواج و «فوبو» به معنای ترس است. از این رو گاموفوبیا به معنای ترس از ازدواج، تعهد و در یک رابطه است. همچنین ترس از تعهدات است. فوبیا ترس بیش از حد از چیزی است که خطر کمی دارد، اما با این وجود شما را مضطرب می‌کند. بسیاری از فوبیاها به دلیل تعاملات اجتماعی شکل می‌گیرند؛ آنها اختلالات شخصیتی و اضطرابی هستند. با این فوبیا، فرد می‌تواند طرف مقابل را دوست داشته باشد اما زمانی که طرف مقابل چیز جدی‌تری می‌خواهد یا می‌خواهد به یک رابطه متعهد شود، فرد مبتلا به گاموفوبیا به جای احساسات مثبت شروع به پسرفت به سمت احساسات منفی می‌کند. به گفته ریس و همکاران (۲۰۰۰)، گاموفوبیا صرفاً ترس از تعهد است زیرا مربوط به ازدواج با دیگری است.

گاموفوبیا می‌تواند ناشی از تجربیات منفی ازدواج باشد که در خانواده یا حلقه نزدیک فرد مشاهده شده است (ریس و روزبالت، ۲۰۰۴). این ترس را می‌توان به عنوان ترس روانی از دل‌بستگی نیز تعریف کرد. تصور وابستگی به یک نفر باعث می‌شود برخی فکر کنند که بهتر است تنها زندگی کنند. البته،

5. Kefalas et al.
6. Tumuti et al
7. Reis & Rusbult

1. Rabenda-Nowak, & Wylęły
2. Ogunleye
3. Erikson
4. Montgomery

آن قرار دهند. علاوه بر این، افراد صمیمی در روابط جدید ممکن است با تکیه بر کلیشه‌های مثبت در مورد افراد جذاب، دانش ناقص خود را از یکدیگر تکمیل کنند. علاوه بر این، افراد صمیمی در روابط جدید ممکن است با تکیه بر کلیشه‌های مثبت در مورد افراد جذاب، دانش ناقص خود را از یکدیگر تکمیل کنند. کلیشه‌هایی مانند این که سطح جذابیت فیزیکی شریک زندگی با روابط تثبیت شده تر مانند ازدواج همراه است. زیرا افرادی که از نظر جسمی جذاب هستند بیشتر از افراد کم‌جذاب مورد قضاوت قرار می‌گیرند و با آنها رفتار مثبت بیشتری می‌کنند، و آنها را به طیف گسترده‌ای از ویژگی‌های مطلوب، مانند سطوح بالاتر عزت‌نفس، اشتغال بهتر، حقوق بالاتر، و سلامت جسمی و روانی بهتر مرتبط می‌سازد. همچنین افرادی که از نظر جسمی جذاب هستند تمایل دارند در تعاملات اجتماعی رفتار مثبت‌تری نسبت به افراد دارای جذابیت فیزیکی کمتر داشته باشند (اسپیلمن و همکاران^۵، ۲۰۲۰؛ والستر و همکاران^۶، ۱۹۶۶).

روانشناسان تکاملی جزو اولین کسانی بودند که پیشنهاد کردند که مردان و زنان در ترجیح خود برای انتخاب همسران جذاب از نظر جسمی متفاوت هستند. در طول تاریخ تکامل بشر، موفقیت باروری مردان باید با توانایی آنها برای به دست آوردن جفت‌های ماده‌ای که بسیار بارور بودند تعیین می‌شد. از آنجایی که جوانی و ظاهر فیزیکی (مانند چشم‌های درشت، پوست صاف، لب‌های پر - ویژگی‌هایی که در جامعه امروزی بسیار جذاب تلقی می‌شوند) شاخص‌های قوی باروری زنان هستند، مردانی که قادر به به دست آوردن جفت‌های زن جذاب از نظر فیزیکی بودند احتمالاً شانس بیشتری در تولید مثل و بقا داشتند. بنابراین، انسان‌ها به گونه‌ای تکامل یافته‌اند که جذابیت فیزیکی شریک زندگی در اولویت‌ها و ارزیابی‌های روابط از دیر باز وجود داشته است (ملترز و همکاران^۷، ۲۰۱۴).

وضعیت تحصیلی دانشجویان می‌تواند تأثیر بسزایی در تصمیم آنها برای تأخیر در ازدواج داشته باشد. سفر تحصیلی اغلب با مجموعه‌ای از چالش‌ها همراه است که می‌تواند بر آمادگی فرد برای ازدواج تأثیر بگذارد. در این بین، محدودیت‌های زمانی نقش مهمی در این سناریو دارند. دانشجویان دانشگاه معمولاً برنامه‌های پر از کلاس‌ها، تکالیف، جلسات مطالعه و فعالیت‌های فوق برنامه دارند. این باعث می‌شود که آنها زمان و انرژی محدودی برای اختصاص دادن به ازدواج داشته باشند. ایجاد یک ازدواج موفق مستلزم تعهد و توجه چشمگیری است که ممکن است در میان نیازهای آکادمیک ارائه آن دشوار باشد (مولینگز^۸، ۲۰۱۶؛ استابر^۹، ۲۰۱۱).

علاوه بر این، اولویت‌های رقابتی بین رشته‌های تحصیلی و مسئولیت‌های زناشویی نیز می‌تواند چالش‌هایی ایجاد کند. ممکن است مواردی وجود داشته باشد که خواسته‌های تحصیلات دانشگاهی بر نیازهای ازدواج مقدم باشد و منجر به درگیری و سازش شود. ایجاد تعادل بین تعهدات تحصیلی و نیازهای عاطفی و زمانی یک ازدواج می‌تواند یک اقدام ظریف برای دانشجویان باشد (رن و کادل^{۱۰}، ۲۰۲۰).

این می‌تواند یک چشم انداز دلهره‌آور باشد که مسئولیت شخص دیگری را بر عهده بگیرید. بدیهی است که مفهوم ترس در مورد ازدواج می‌تواند تحت تأثیر دلایل مختلفی قرار گیرد. در حالی که برخی از اینها ممکن است از نظر بیولوژیکی مرتبط باشند، برخی دیگر ممکن است کاملاً ماهیت اجتماعی داشته باشند. یکی از این دلایل روابط زناشویی والدین و سایر اعضای نزدیک خانواده است. به طوری که درصد کثیری از گروه جوانان که تمایلی برای ازدواج نداشتند، تغییرات چندگانه (مانند جدایی و طلاق والدین، حضانت مشترک و/یا خانواده‌های ناتنی) را در ساختار خانواده تجربه کردند و تا حد زیادی تحت تأثیر طلاق قرار گرفته‌اند. به عبارتی دیگر بزرگسالان جوان از تکرار اشتباهات والدین خود می‌ترسند و ممکن است از انجام هرگونه تعهدی که با دقت در نظر گرفته نشده باشد، بی‌میل باشند (اوسای و چوجور، ۲۰۲۳). این یافته‌ها این ادعا را تأیید می‌کند که بالبی^۱ (۱۹۷۹) ماهیت اولین رابطه نزدیک، مدل کاری درونی کودک را از چگونگی روابط نزدیک تعیین می‌کند، بنابراین باید ماهیت روابط نزدیک یک فرد را در طول زندگی تعیین کرد. سه سبک اصلی دلبستگی اولیه وجود دارد که اولویت دارند. سنیور^۲ (۲۰۱۰) هر سبک دلبستگی را تشریح می‌کند، که اولین آن به عنوان سبک دلبستگی ایمن نامیده می‌شود که بیشتر بین نوزادان و مراقبان آنها مشاهده می‌شود. این سبک ایده‌آل تلقی می‌شود، زیرا والدین به راحتی برای فرزندان خود در دسترس هستند و کودک می‌تواند به راحتی محرک‌های جدید را کشف کند و با این کار از جدایی از مراقب خود ناراحت نمی‌شود.

یکی دیگر از عوامل مهم مؤثر در تصمیم‌گیری برای ازدواج، عوامل جسمانی است. اگرچه «کتاب را از روی جلد آن قضاوت نکنید» درسی است که ما باید در سنین پایین آن را درونی کنیم اما در بیشتر موقعیت‌های اجتماعی، افراد به طور خودکار و غیرقابل کنترل، ناخودآگاه درباره دیگران قضاوت می‌کنند. یکی از این نشانه‌های محرک ظاهر افرادی است که با آنها در تعامل هستیم، که می‌تواند «اثرات هاله‌ای»^۳ بسیار تأثیرگذاری ایجاد کند. اثرات هاله باعث می‌شود افراد بر اساس وجود جذابیت فیزیکی، ویژگی‌های مثبت از جمله درک دیگران جذاب‌تر به عنوان باهوش‌تر، سازگارتر و موفق‌تر را به دیگران نسبت دهند. این سوگیری‌های جذابیتهی نه تنها در همه جا وجود دارد و تقریباً اجتناب‌ناپذیر است، بلکه به جنبه‌های متعددی از زندگی ما سرایت می‌کند. افرادی که از نظر جسمی جذاب‌تر هستند به عنوان جفت دنبال می‌شوند، نتایج آموزشی مثبت‌تری را تجربه می‌کنند و زمان بیشتری را صرف آموزش می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که برای کارهایی که به عنوان مشاغل مطلوب تلقی می‌شوند استخدام شوند، و از مزایایی در تعاملات روزمره به دلیل برخورد مثبت دیگران برخوردار شوند (پالمر و پترسون^۴، ۲۰۲۱).

لذا نمی‌توان این امر را انکار کرد که ظاهر فیزیکی اغلب اولین چیزی است که افراد در مورد یکدیگر می‌آموزند و بنابراین ممکن است تنها اطلاعاتی باشد که شرکای رابطه جدید می‌توانند نگرش خود را نسبت به رابطه بر اساس

6. Walster et al.
7. Meltzer et al.
8. Mullings
9. Stuber
10. Ren & Caudle

1. Bowlby
2. Senior
3. halo effects
4. Palmer, & Peterson
5. Spielmann et al.

یکی از چارچوب های مورد توجه برای تبیین تغییرات الگوی ازدواج پارادایم توسعه بوده است و طی آن جامعه و خانواده غربی به عنوان معیاری برای سنجش توسعه یافتگی در نظر گرفته می شود. بر اساس این الگو جوامع و خانواده های دارای الگوهای سنتی ازدواج در جوامع کمتر توسعه یافته تحت تاثیر تحولات ساختاری در زمینه فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به سمت جوامع و خانواده مدرن با ویژگی هایی مانند برابری جنسیتی، افزایش اشتغال زنان، افزایش سطح تحصیلات، تغییر در انتظارات مادی و غیرمادی جوانان از ازدواج، و استقلال مالی پیش خواهند رفت. از سوی دیگر چارچوب مدرنیته بازاندیشانه^۱ معتقد است اگرچه فرایند نوسازی، استقلال بیشتری فراهم می کند اما باعث عدم اطمینان نسبت به آینده مانند گذار به اشتغال ثابت می شود که تاخیر در ازدواج را به دنبال دارد (بک و همکاران، ۱۹۹۴ به نقل از بگی، ۱۴۰۱).

به نظر می رسد، در سال های اخیر رشد و توسعه اقتصادی تغییرات خود را بر جنبه های اجتماعی و فرهنگی به صورت ملموس آشکار کرده است. برای نمونه، سرعت توسعه اقتصادی در امارات متحده عربی در حدود چهار دهه اخیر منجر به تغییر در همه جنبه های جامعه امارات شده است. امارات متحده عربی برگرفته از یک جامعه سنتی مسلمان عرب تعریف شده توسط روابط اولیه و الگوهای خویشاوندی خانوادگی که به اصول اسلامی پایبند است، به عملکرد عمدتاً به عنوان یک جامعه اقتصادی توسعه یافته مبتنی بر روابط رسمی و اقتصادی تغییر کرده است. در حالی که در گذشته هنجارها و ارزش ها منحصرأ توسط آموزه های دینی و میراث فرهنگی تعیین می شد، همزیستی زیرگروه های متنوع و افزایش سطح تعاملات گروهی در جامعه به وضوح نگرش مردم را نسبت به سنت ها شکل داده است. با توجه به مرکزیت خانواده در جامعه اماراتی، تغییرات در ساختار خانواده و تصمیمات زناشویی به فشارسنج تغییرات اجتماعی تبدیل شده است، به طوری که زنان مستقیماً تأثیر دگرگونی امارات را تجربه می کنند. جامعه اماراتی به طور سنتی مردسالار است. به استثنای چند مورد، مردان همیشه سرپرست خانواده بوده اند که همه تصمیمات را می گیرند. با این حال، از آنجایی که تغییرات زیادی در راه است، چنین سنت هایی ممکن است ناپهنگام شوند. به عنوان بخشی از ابتکارات دولت برای تطبیق توسعه اقتصادی با تحول انسانی، اولویت به آموزش زنان و مشارکت آنها در عرصه های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی داده شده است. در واقع، امارات تنها کشوری در منطقه است که به برابری جنسیتی از نظر میزان تحصیلات دست یافته است. این کشور همچنین در میان کشورهای عربی رتبه برتر را برای سایر اقدامات برابری جنسیتی دارد. به نظر می رسد با تزلزل سنت ها و نهادهای قدیمی، این نگرانی وجود دارد که توسعه اقتصادی تلفات خود را نشان داده و این کشور ممکن است در نهایت به شبیه سازی غرب تبدیل شود و در نتیجه فرهنگ خود را از دست بدهد. به طور سنتی، هنجارهای اجتماعی، فرهنگی و مذهبی، زنان اماراتی را در نقش مادر و همسر، و مردان اماراتی را در نقش تامین کننده، محافظ و رهبر اجتماعی کرده است. با تشویق زنان اماراتی برای ادامه تحصیلات عالی در دهه های اخیر، این نقش های سنتی به چالش کشیده شده است. آنها نه تنها

طولانی تر تحصیل می کنند، بلکه برخی اکنون در کشورهای غربی تحصیل می کنند یا قبلاً از موسسات خارج از کشور فارغ التحصیل شده اند. آنها که به مدارک تحصیلی خود مجهز شده اند، اکنون دسترسی بیشتری به مشاغل مختلف دارند که به طور سنتی بر روی آنها بسته بود. بسیاری از زنان اماراتی با تحصیلات خوب فعالانه به دنبال مشاغل خارج از خانه هستند و مهمتر از آن، به طور کلی، رضایت خانوادگی برای این مسیر وجود دارد. بسیاری از پسران اماراتی برای پیوستن به ارتش و/یا نیروی پلیس که حقوق های جذابی ارائه می دهند، مدرسه را ترک می کنند، یا به سادگی پس از دبیرستان به تحصیل ادامه نمی دهند. با جمعیت زیاد خارجی امارات، سفرهای خارج از کشور برای تحصیل یا کار و هزینه های بالای ازدواج سنتی، منجر به پدیده ازدواج مردان اماراتی با افراد غیراتباع شده است. در نتیجه، سن ازدواج برای زنان اماراتی با تحصیلات متوسطه یا عالی به بیست و هفت سال افزایش یافته است، در حالی که زنان با مدارک تحصیلی عالی و/یا کسانی که موقعیت های برجسته ای در بخش دولتی یا خصوصی دارند، در یافتن شرایط مناسب با مشکل بیشتری مواجه می شوند. در نتیجه برخی از زنان اصلاً ازدواج نمی کنند و تعداد زنان مجرد به مرور زمان در حال افزایش است (وانگ و کاسام^۲، ۲۰۱۶).

به طور کلی، وقتی حرف از ازدواج می شود، موضوعاتی مانند نقش های مورد انتظار از شریک های عاطفی و انتظارات از خانواده به ذهن خطور می کند. ازدواج؛ به اشتراک گذاشتن زندگی با یکدیگر و حمایت از یکدیگر در روزهای بد و خوب، یک نیاز اجتماعی مهم است زیرا تشکیل خانواده سنگ بنای یک جامعه است. بنابراین هنگام تصمیم گیری برای ازدواج کاملاً طبیعی است که انتظاراتی مانند چگونگی وضعیت اقتصادی، تحصیلی و شرایط خانوادگی وجود داشته باشد (چلیک، ۲۰۱۲).

ما نمی توانیم از خود پرسیم: امروزه خانواده و ازدواج با توجه به رشد اخلاقی جوانان چه جایگاهی را به خود اختصاص داده است؟ از اولین اسناد مکتوب در تاریخ تا به امروز، صفحات زیادی در مورد ازدواج نوشته شده است. در واقع ازدواج و خانواده از موضوعات مشترک پژوهش های معاصر هستند. در واقع دلایل اصلی افزایش علاقه به این موضوع تغییراتی است که در این حوزه از زندگی رخ می دهد. تغییرات مهمی که بر جامعه کنونی تأثیر می گذارد، چه مثبت یا منفی باشد، قطعاً در نظام ارزشی اثری دائمی بر جای می گذارد (کامناراج^۳، ۲۰۰۶).

در یک خانواده تامین نیازهای جسمی، جنسی، روانی، اجتماعی و اقتصادی هر فرد به منظور کفایت در شرایط فرهنگی، اقتصادی و بهداشتی ضروری است. ازدواج مناسب زمینه این شرایط را فراهم می کند. در این راستا، ضروری است افراد قبل از ازدواج که همدیگر را به خوبی بشناسند، برای همدیگر مناسب باشند، آزادانه شریک عاطفی خود را بدون اینکه تحت فشار دیگران قرار بگیرند انتخاب کنند، هنگام تصمیم گیری برای ازدواج در موضوعات اساسی مورد توجه قرار بگیرند و از نظر عاطفی به یکدیگر نزدیک

شوند تا خانواده خوبی داشته باشند (چلیک و همکاران^۱، ۲۰۱۲؛ کارلس و د والک^۲، ۲۰۱۸).

بر اساس بینش‌های به‌دست‌آمده از این مطالعه، برای سیاست‌گذاران و مسئولین دانشگاه‌ها ضروری است که چالش‌هایی را که دانشجویان دانشگاه در مسیریابی روابط و ازدواج با آن‌ها مواجه هستند، بشناسند و به آن بپردازند. دانشگاه‌ها با درک و حمایت از دانشجویان در غلبه بر موانع مربوط به عوامل اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، روانی، فیزیکی و آموزشی، می‌توانند محیط مساعدتری را برای توسعه روابط سالم ایجاد کنند. اجرای برنامه‌ها و طرح‌هایی که هوش هیجانی، مهارت‌های حل تعارض و استراتژی‌های ایجاد رابطه را ارتقا می‌دهند، می‌توانند دانشجویان را برای تصمیم‌گیری آگاهانه و متفکرانه در مورد روابط عاشقانه خود توانمند کنند. علاوه بر این، پرورش فرهنگ شمول، احترام و حمایت در جامعه دانشگاهی می‌تواند به رفاه و موفقیت کلی دانشجویان در هر دو زمینه شخصی و تحصیلی کمک کند.

وجود برخی از معذورات فردی و اجتماعی فرهنگی در بیان برخی از موانع ازدواج از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. در نظر گرفتن یافته‌های پژوهشی حاضر و نیز سایر یافته‌های مشابه با موانع ازدواج از سوی سایر همکاران برای برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در این حوزه پیشنهاد می‌شود.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از حامی مالی پژوهش حاضر (معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه تبریز) و همچنین مشارکت‌کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی به عمل می‌آورد.

تعارض منافع

پژوهش حاضر با حمایت مالی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه تبریز انجام گرفته است.

منابع مالی

پژوهش حاضر با حمایت مالی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه تبریز انجام گرفته است.

ملاحظات اخلاقی

پژوهش حاضر با اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ حریم خصوصی و محرمانگی داده‌ها انجام شده و مسئولیت‌پذیری علمی آن تضمین می‌گردد.

دسترسی به داده‌ها

دسترسی به داده‌ها پیرو امر حفظ حریم خصوصی داده‌ها امکان‌پذیر نیست.

نقش نویسندگان

شهرز نغمی: طراحی مطالعه، تحلیل داده‌ها، بازبینی علمی.
الهه محمودی: گردآوری داده‌ها، نگارش پیش‌نویس اولیه مقاله، تحلیل داده‌ها.

References

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Bagi, M. (2023). Reasons for Delayed Marriage and Its Determinants in Iran. *Journal of Applied Sociology*, 34(1), 31-50. [In Persian] DOI: [10.22108/jas.2022.134561.2312](https://doi.org/10.22108/jas.2022.134561.2312)
- BaniJamali, S. M., & Sadeghi Fasaie, S. (2021). Young People and Barriers to Marriage. *Strategic Studies in Sports and Youth*, 20(51), 9-34. [In Persian] https://faslname.msy.gov.ir/article_421_6e8d9d98d21264ef9d394a3db7810bcf.pdf
- Becker, G. S. (1992). A Treatise on the Family. *Population and Development Review*, 18(3), 563. DOI: [10.2307/1973663](https://doi.org/10.2307/1973663)
- Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00064955>
- Caarls, K., & de Valk, H. A. (2018). Regional diffusion of divorce in Turkey. *European Journal of Population*, 34(4), 609-636.
- Calderon, P. S. P., Wong, J. D., & Hodgdon, B. T. (2022). A scoping review of the physical health and psychological well-being of individuals in interracial romantic relationships. *Family Relations*, 71(5), 2011-2029. <https://doi.org/10.1111/fare.12765>
- Cantekin, Ö. F., & Kunduracı, N. F. (2024). Marriage Anxiety of University Students in Terms of Family Belonging and Parental Attitude. *International Journal of Religion*, 5(3), 377-385. <https://doi.org/10.61707/k0ghk087>
- Celik, I., Halmatov, M., Halmatov, S., & Saricam, H. (2012). Research on views about male university students' marriage and future family role expectation. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 3275-3278. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.050>
- Creasey, G., & Jarvis, P. (2008). Attachment and marriage. *Handbook of research on adult learning and development*, 269-304. https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=WpeNAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA269&ots=Rc64MDoGpq&sig=Rp_OvLf-F_MpFsb3ZttEaVGfZ-Y#v=onepage&q&f=false
- Denzin, N. K. (2017). Symbolic interactionism and ethnomethodology. In *Everyday life* (pp. 258-284). Routledge. https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/8021601/mod_resource/content/3/Contemporary%20Sociological%20Thought%20Goffman%20and%20others%20com%20marca%C3%A7%C3%B5es.pdf#page=134
- Dodell-Feder, D., Felix, S., Yung, M. G., & Hooker, C. I. (2016). Theory-of-mind-related neural activity for one's romantic partner predicts partner well-being. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 11(4), 593-603.
- Erikson, R., Goldthorpe, J. H., & Portocarero, L. (1982). Social fluidity in industrial nations: England, France and Sweden. *The British Journal of Sociology*, 33(1), 1-34. <https://doi.org/10.2307/589335>
- Erkoc Baydar, T. (2023). A secret marriage and denied rights: A critique from an Islamic law perspective. *Religions*, 14(4), 463. <https://doi.org/10.3390/rel14040463>
- Ersanlı, K., & Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme- Kuram ve Uygulama* [Improvement of marriage relations - Theory and Practice]. Ankara, Turkey: Nobel Yayıncılık. https://doi.org/10.1501/Kriz_0000000302
- Eylemlilik, B. Y. D. V., & Aşantugrul, N. (2024, May). Emerging Adulthood and Activity: A Qualitative Study. In Congress ID.
- Girgis, S., George, R. P., & Anderson, R. T. (2011). What is marriage. *Harv. JL & Pub. Pol'y*, 34, 245. www.issues4life.org/pdfs/whatismariage.pdf
- Gómez-López, M., Viejo, C., & Ortega-Ruiz, R. (2019). Well-being and romantic relationships: A systematic review in adolescence and emerging adulthood. *International journal of environmental research and public health*, 16(13), 2415. <https://doi.org/10.3390/ijerph16132415>
- Halliday Hardie, J., & Lucas, A. (2010). Economic factors and relationship quality among young couples: Comparing cohabitation and marriage. *Journal of Marriage and Family*, 72(5), 1141-1154. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00755.x>
- Hoffman, R. K., Cook, M. N., Balaguer, M. T., & Gee, C. B. (2023). Exploring the Interaction Between Social Strain and Support and its Association with College Students' Psychological Well-Being. *Emerging Adulthood*, 11(2), 497-511. <https://doi.org/10.1177/21676968221128342>
- Johnston, C. A., Cavanagh, S. E., & Crosnoe, R. (2020). Family structure patterns from childhood through adolescence and the timing of cohabitation among diverse groups of young adult women and men. *Developmental psychology*, 56(1), 165. <https://doi.org/10.1037/dev0000842>
- Kalkan, M. (2012b). Eş seçimi ve eş seçiminde önemli faktörler [Spouse selection and important factors in spouse selection]. In M. Kalkan & Z. Hamamcı. (Eds.), *Evlilik öncesi psikolojik danışma* [Premarital Counseling] (pp. 9-20). Ankara, Turkey: Anı Yayıncılık. <https://www.turcademy.com/tr/kitap/evlilik-onesi-psikolojik-danisma-9786051706399>
- Kamenarac, O. (2006). Struktura porodice kao faktor formiranja mišljenja mladih o braku i temeljima uspešnog braka. *Pedagoška stvarnost* 9, 10, 802-821. <https://www.uskolavrsac.edu.rs/wp-content/uploads/2011/06/Casopis-7-en.pdf>
- Kefalas, M. J., Furstenberg, F. F., Carr, P. J., & Napolitano, L. (2011). "Marriage is more than being together": The meaning of marriage for young adults. *Journal of Family Issues*, 32(7), 845-875. <https://doi.org/10.1177/0192513X10397277>
- Kingsbury, N., & Scanzoni, J. (1993). Structural-functionalism. In *Sourcebook of family theories and methods: A contextual approach* (pp. 195-221). Boston, MA: Springer US. https://books.google.com/books/about/Sourcebook_of_Family_Theories_and_Method.html?id=2oMiBuVQWr4C

- Koçyigit Özyigit, M. (2017). The Meaning of Marriage According to University Students: A Phenomenological Study. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17(2), 679-711. https://www.researchgate.net/profile/Melike-Kocuyigit/publication/314174304_The_Meaning_of_Marriage_According_to_University_Students_A_Phenomenological_Study/links/58b849fba6fdcc2d14d9997a/The-Meaning-of-Marriage-According-to-University-Students-A-Phenomenological-Study.pdf
- Liu, X., Liu, Z. Z., Yang, Y., & Jia, C. X. (2023). Starting a Romantic Relationship, Breakups, and Sleep: A Longitudinal Study of Chinese Adolescents. *Behavioral Medicine*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/15402002.2023.2217973>
- Ljubinković, M. (2014). Values such as marriage and family among young people. *Research in Pedagogy*, 4(2), 91-108. <http://www.uskolavrsac.in.rs/wp-content/uploads/2011/06/Casopis-7-en.pdf#page=93>
- Lünnemann, M. K. M., Van der Horst, F. C. P., Van de Bongardt, D., & Steketee, M. (2023). Road Blocks or Building Blocks? A Qualitative Study on Challenges and Resilience in Romantic Relationships of Youth Exposed to Family Violence. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 1-15.
- Ma, L., & Gu, D. (2023). The role of marriage in the life satisfaction and mortality association at older ages: age and sex differences. *Aging & Mental Health*, 27(3), 612-620. <https://doi.org/10.1080/13607863.2022.2039097>
- Meera, R. K. (2020). The Concealed Issues Submerging the Concept of Marriage-Present and Future Generations. [https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=eGiFEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA103&dq=Meera,+R.+K.+\(2020\).+The+Concealed+Issues+Submerging+the+Concept+of+Marriage-Present+and+Future+Generations.&ots=uQ4xSQam2t&sig=Ilmxe6s442xS NPNWxVbJbKOHEY#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=eGiFEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA103&dq=Meera,+R.+K.+(2020).+The+Concealed+Issues+Submerging+the+Concept+of+Marriage-Present+and+Future+Generations.&ots=uQ4xSQam2t&sig=Ilmxe6s442xS NPNWxVbJbKOHEY#v=onepage&q&f=false)
- Meier, A., & Allen, G. (2008). Intimate relationship development during the transition to adulthood: Differences by social class. *New directions for child and adolescent development*, 2008(119), 25-39.
- Meltzer, A. L., McNulty, J. K., Jackson, G. L., & Karney, B. R. (2014). Sex differences in the implications of partner physical attractiveness for the trajectory of marital satisfaction. *Journal of personality and social psychology*, 106(3), 418. <https://doi.org/10.1037/a0034424>
- Mengzhen, L., Lim, D. H. J., Berezina, E., & Benjamin, J. (2024). Navigating love in a post-pandemic world: Understanding young adults' views on short-and long-term romantic relationships. *Archives of Sexual Behavior*, 53(2), 497-510.
- Montgomery, M. J. (2005). Psychosocial intimacy and identity: From early adolescence to emerging adulthood. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 346-374. <https://doi.org/10.1177/0743558404273118>
- Mullings, A. (2016). Marriage and Academia: Finding the Balance between Marriage, School, and Life. https://www.psychologicalscience.org/members/apssc/undergraduate_update/marriage-and-academia-finding-the-balance-between-marriage-school-and-life
- Oderinde, O. A. (2013). A Socio-Religious Perspective of Later Marriage and Stigmatization of Single Adults and Its Impact on the Church in Nigeria. *Rev. Eur. Stud.*, 5, 165. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=63d9bdcab5b82d474fedb51065aba10b3a99bb55>
- Ogunleye, A. J. (2014). Effect of Parental Conflict and Divorce/Separation on Children's Attitude towards Marriage in Nigeria'. *Journal of Culture, Society and Development*, 4, 57. <https://core.ac.uk/download/pdf/234690942.pdf>
- Ossai, M. O., & Chujor, J. C. (2023). Some social predictors of gamophobia among unmarried postgraduate students in tertiary institutions in Rivers State. *British Journal of Education*, 11(1), 13-24. <https://tudr.org/id/eprint/1399>
- Páez Gallego, J., De-Juanas Oliva, Á., García Castilla, F. J., & Díaz Santiago, M. J. (2020). A study about social values and psychological well-being in young people: implications for educational social work. *Social Work Education*, 39(6), 721-736.
- Pallathadka, L. K., Pallathadka, H., & Devi, M. S. (2022). A Review of Marriage Rituals in Different Cultures. *Integrated Journal for Research in Arts and Humanities*, 2(5), 152-160. <https://doi.org/10.55544/ijrah.2.5.24>
- Palmer, C. L., & Peterson, R. D. (2021). Physical attractiveness, halo effects, and social joining. *Social Science Quarterly*, 102(1), 552-566.
- Peetz, J., Meloff, Z., & Royle, C. (2023). When couples fight about money, what do they fight about?. *Journal of Social and Personal Relationships*, 40(11), 3723-3751. <https://doi.org/10.1177/02654075231187897>
- Rabenda-Nowak, A., & Wyległy, K. (2022). Causes and consequences of postponing the decision to marry in the OPINION OF young adults. *Journal of Education Culture and Society*, 13(2), 171-184. <https://jecs.pl/index.php/jecs/article/view/1486/1234>
- Reis, H. T., & Rusbult, C. E. (2004). *Close relationships: Key readings*. Psychology Press. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203311851/close-relationships-harry-reis-caryl-rusbult>
- Ren, X., & Caudle, D. J. (2020). Balancing academia and family life: The gendered strains and struggles between the UK and China compared. *Gender in management: an international journal*, 35(2), 141-165. <https://doi.org/10.1108/GM-06-2019-0093>
- Salehi, R., Hazrati, S., & nori, T. (2022). Qualitative analysis of the demands and needs of young girls in the field of marriage. *journal of policing& social studies of women & family(pssw)*, 10(1), 303-334. [In Persian] http://pssw.jrl.police.ir/article_98705.html?lang=en
- Sarabizadeh, M., & Sedaghati Fard, M. (2023). Prediction of attitude towards marriage based on emotional intelligence in female students. *Journal of Adolescent and Youth Psychological Studies*, 4(5), 28-35. <https://doi.org/10.61838/kman.jayps.4.5.3>

- Senior, B. (2010). *Childhood paternal absence and attachment styles: The impact on interpersonal trust*. Walden University. <https://search.proquest.com/openview/7e30568b379dbd325a14051ddb605751/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750>
- Spielmann, S. S., Maxwell, J. A., MacDonald, G., Peragine, D., & Impett, E. A. (2020). The predictive effects of fear of being single on physical attractiveness and less selective partner selection strategies. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(1), 100-123. <https://doi.org/10.1177/0265407519856701>
- Sprecher, S. (1998). Social exchange theories and sexuality. *Journal of Sex Research*, 35(1), 32-43. <https://doi.org/10.1080/00224499809551915>
- Steinglass, P. (1978). The conceptualization of marriage from a systems theory perspective. <https://psycnet.apa.org/record/1980-50641-006>
- Stuber, J. M. (2011). *Inside the college gates: How class and culture matter in higher education*. Lexington Books. https://www.researchgate.net/publication/265925209_Inside_the_College_Gates_How_Class_and_Culture_Matter_in_Higher_Education_by_Jenny_M_Stuber_Review
- Taheri, Z., Mehrabani, M., & Ghasemipour, M. (2019). Description of Marriage Barriers from the Point of View of Students of Ilam University in 2016. *a scientific journal of ilam culture*, 19(60.61), 181-206. [In Persian] https://www.farhangeilam.ir/article_90097.html?lang=en
- Tayebinia, Mousa. (2015). Analyzing the tendency of young people towards marriage and identifying its obstacles and problems. *Sociological Studies of Youth (Jame Shenasi Motaleate Javanan)*, 5(16), 63-86. SID. <https://sid.ir/paper/170078/en> [In Persian]
- Tumuti, D. W., Ileri, A. M., & Tumuti, J. W. (2012). Relationship guidance sources, fears and reasons for marriage among young urban Christians in Kenya. *International Journal of Prevention and Treatment*, 1(2), 31-39. <https://ir-library.ku.ac.ke/bitstream/handle/123456789/8137/Relationship%20Guidance%20Sources,%20Fears%20and%20Reasons.pdf?sequence=3>
- Walster, E., Aronson, V., Abrahams, D., & Rottman, L. (1966). Importance of physical attractiveness in dating behavior. *Journal of personality and social psychology*, 4(5), 508. <https://doi.org/10.1037/h0021188>
- Wang, Y., & Kassam, M. (2016). Indicators of social change in the UAE: College students' attitudes toward love, marriage and family. *Journal of Arabian Studies*, 6(1), 74-94. <https://doi.org/10.1080/21534764.2016.1192791>
- Yuan, Q., Fan, Z., & Leng, J. (2022). The effect of emotional reactivity on marital quality in Chinese Couples: the mediating role of perceived partner responsiveness. *Frontiers in Psychology*, 12, 787899. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.787899>
- Zarei, M. (2023). Designing a curriculum model for strengthening the family foundation and identifying its neglected factors in pre-marriage education. *journal of policing& social studies of women & family(pssw)*, 11(2), 369-408. [In Persian] http://pssw.jrl.police.ir/article_101657.html?lang=en